

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

This work is licensed
under a

**ARTIP: Awareness Raising and Training Measures
for the Istanbul Protocol in Europe**

www.istanbulprotocol.info

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Přehled

- a. Úvod
- b. Zákonný rámec
- c. Právní zastupování zadržených osob
- d. Právo na odškodnění a náhrady
- e. Dokumentace a vyšetřování
- f. Preventivní sledování
- g. Obhajoba a tvorba strategie
- h. Posilování kapacity
- i. Role v soudním sporu

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

A. ÚVOD

A. Úvod

Funkce právních zástupců v případech mučení a špatného zacházení:

- Vytvoření a realizace vnitrostátního zákonného rámce
- Zastupování zadržených osob a přeživších obětí mučení
- Vyšetřování a dokumentace případů
- Preventivní sledování vazebních podmínek
- Obhajoba a tvorba strategie
- Posilování kapacity a vedení sporu

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

B. ZÁKONNÝ RÁMEC

1. Zákonný rámec

Mučení a špatnému zacházení lze předcházet vytvořením silného vnitrostátního zákonného rámce podpořeného mezinárodními úmluvami o dodržování lidských práv, které příslušná země ratifikovala.

2. Legislativní činnost

Právní zástupci by měli:

Navrhovat legislativu

Kontrolovat proces realizace

Prosazovat zkvalitňování legislativy

Prosazovat postavení mučení mimo zákon

Sestavovat srovnávací analýzy mezinárodních a místních právních norem

Dodržovat zásady univerzální pravomoci a nenavracení obětí

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

C. PRÁVNÍ ZASTUPOVÁNÍ ZADRŽENÝCH OSOB

1. Zákonný rámec

Právo na spravedlnost a spravedlivé soudní řízení je obsaženo:

- v článku 14 ICCPR
- Základní zásady o úloze advokátů
- Evropských pravidel vězeňství
- Standardní minimální pravidla zacházení s vězni (SMRT)
- Regionální nástroje:
 - Evropská úmluva o lidských právech (čl. 6)
 - Americká úmluva o lidských právech (čl. 8)
 - Africká charta lidských práv člověka a národů (čl. 7)

2. Zranitelnost

Zadržené osoby, zejména osoby ve vazbě před zahájením soudního řízení, jsou obzvláště zranitelné vůči porušování základních lidských práv a dodržování základních principů důstojnosti.

3. Právní zastupování zadržovaných osob

Úkolem právních zástupců je zajistit, aby:

- zadržení měli okamžitý, přímý a pravidelný přístup k právnímu zástupci při zachování důvěrnosti obsahu konzultace
- zadržení obdrželi informace o důvodu svého zadržení
- zadržení obdrželi informace o svých právech
- zadržení měli nárok na lékařskou prohlídku
- byl dodržen postup soudního příkazu nařizujícího předvedení zadržené osoby k soudu
- zadržení získali informace o způsobu podávání stížností

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

D. PRÁVO NA ODŠKODNĚNÍ A NÁHRADY

1. Zákonný rámec

UNCAT, čl. 13 a 14:

- Právo na podání stížnosti u příslušného orgánu
- Právo na nestranné a rychlé vyšetřování
- Ochrana proti odvetným opatřením
- Právo na rehabilitaci a adekvátní náhradu škody

2. Pomoc obětem mučení

Právní zástupci by měli:

- Vysvětlit obětem mučení právo na rehabilitaci a náhradu škody
- Pomáhat při podávání stížnosti
- Pomáhat obětem mučení v následných procedurálních fázích

3. Adekvátní náhrada škody

Odškodnění může mít podobu:

- Zjištění pravdivé verze
- Úředního uznání spáchaného mučení
- Omluvy ze strany příslušných orgánů
- Peněžního odškodnění
- Boje proti beztrestnosti a zavedení preventivních opatření

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

E. VYŠETŘOVÁNÍ A DOKUMENTACE

1. Vyšetřování

- Rychlé, nestranné, důkladné
- Ochrana proti odvetným opatřením
- Zachování důvěrnosti obsahu konzultací
- Tvrzení zadržené osoby by měla být sdělována dále pouze s jejím výslovným souhlasem

2. Dokumentace

Právní zástupci musí vědět, jak lékařsky dokumentovat a zjišťovat známky mučení:

- Sdílení vědomostí mezi lékaři a právníky
- Stížnost působí silněji, je-li podpořena přesným popisem prožitého mučení
- Zajištění nezávislého lékařského vyšetření k podpoření pozice osoby podávající stížnost

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

F. PREVENTIVNÍ SLEDOVÁNÍ

1. Preventivní sledování

„Pravidelná kontrola místa pobytu zadržené osoby, zejména v podobě pravidelných návštěv, je jedním z nejúčinnějších preventivních opatření proti mučení.“

-- Zvláštní zpravodaj OSN pro otázky mučení, 2002

2. Předpoklady

- Zavedení Volitelného protokolu při úmluvě proti mučení (OPCAT)
- Vytvoření národního preventivního mechanismu (NPM)
- Spolupráce s NPM, dalších kontrolních orgánů a organizací občanské společnosti

3. Preventivní sledování

Mezioborové kontrolní orgány

4. Úkoly pro právníky

- Vytvoření standardizovaných kontrolních seznamů
- Pohovory s oběťmi by měly být vedeny citlivě a empaticky
- Dokumentace případů mučení
- Odhalování vzorců selhání institucí
- Propojování veřejných a mezinárodních preventivních mechanismů

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

G. OBHAJOBBA A TVORBA STRATEGIE

1. Obhajoba a tvorba strategie

- Ratifikace a zavádění nástrojů pro předcházení mučení
- Prosazování reforem právního systému
- Zvyšování povědomí
- Podpora soudcům ve vykládání místních právních předpisů ve světle mezinárodních právních norem ohledně lidských práv

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

H. POSILOVÁNÍ KAPACITY

1. Posilování kapacity

- Osvětové kampaně
- Posilování role autorit, institucí a občanské společnosti
- Tvorba informačních nástrojů pro veřejnost
- Vytváření sítí
- Mezinárodní spolupráce
- Vzdělávání a odborná příprava

Úloha právních zástupců v prevenci mučení a špatného zacházení

I. ROLE V SOUDNÍM SPORU

1. Strategické vedení soudního sporu

Strategické vedení soudního sporu může vést k vytvoření precedenčních případů, které mohou být užitečné zejména s ohledem na případnou rehabilitaci a odškodnění oběti.

2. Zásady

- Vyloučení vynuceně získaných důkazů z řízení
- Důkazní břemeno nesmí být na straně oběti
- Strategie vedení soudního sporu by neměla ztěžovat podání písemné žádosti u mezinárodního orgánu nebo soudu pro dodržování lidských práv